

Asia: VN/20544/2025

## **Lausuntopyyntö luonnoksesta laiksi perusopetuslain muuttamisesta**

### **Lausunnonantajan lausunto**

#### **Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 pykälään koskien oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointia?**

Lausunnon antajat: Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteellinen tiedekunta: Professori Arja Sääkslahti, (Liikuntapedagogiikka), Professori Timo Jaakkola, (Liikuntapedagogiikka, liikunnanlukutaito), apulaisprofessori Kasper Salin (Liikuntapedagogiikka, liikunnan oppimisympäristöt) ja apulaisprofessori Mikko Huhtiniemi (Liikuntapedagogiikka, soveltava liikunta, erityisliikunta).

Yleistä:

Liikunta-oppiaineen ja taito- ja taideaineiden osalta osaamistakuun ja arvioinnin kehittämisessä on tärkeää huomioida oppiaineiden erityisluonne, jotta uudistus ei kaventaisi opetuksen pedagogisia tavoitteita eikä heikentäisi oppilaiden yhdenvertaisuutta.

20 f § Tukea koskeva päätös

Muutos on hyvä: lisäys varhennetusta oppivelvollisuudesta parantaa yhdenvertaisuutta oppilaiden kesken ja selkeyttää prosessia. Varhennettuun oppivelvollisuuteen liittyy usein lapsen erilaisten taitojen kehittyminen biologista ikäryhmäänsä nopeammin. Tämä ei kuitenkaan tarkoita sitä, että lapsi olisi kehityksellisesti kypsä kaikilta taidoiltaan työskentelemään vuotta vanhempien lasten ryhmässä. Tyypillisesti esim. sosiaalisissa ja toisinaan motorisissa taidoissa kehitys voi olla ikätasoista ja riski alhaisempaan koettuun pätevyYTEEN näillä kaverisuhteissa tärkeillä kehityksen osa-alueilla voi vaikuttaa koulukokemukseen ja oppimiseen. Varhennettua oppivelvollisuutta tulee tarkastella hyvin huolellisesti ja kriittisesti. Siksi kirjallinen päätös lisää ratkaisun tärkeyttä.

20 i § Perusopetuksen järjestäminen oppilaalle oppimiskykyyn vaikuttavan vamman, sairauden tai toimintakyvyn rajoitteen perusteella

Lisäys tarvittavien tukitoimien velvoittavuudesta on oppilaiden yhdenvertaisen kohtelun vuoksi erittäin tärkeä. Liikunta-oppiaineessa tulee näkyviin monenlaista tuen tarvetta (kuten motorisen oppimisen vaikeus, aistiyliherkkyys ja sensorisen integraation häiriöt). Liikunnassa tarvittavista tukitoimista tulee huolehtia, jotta jokaisella oppilaalla on mahdollisuus liikunnan iloon ja oppimiseen. Ne synnyttävät sisäsyntyisen motivaation liikunnanopetuksen päätavoitteeseen: ”oppia liikkumaan liikunnan avulla” ja toisaalta luovat laajan pohjan ”liikunnallisen elämäntavan omaksumiselle”.

## 22 § Oppilaan oppimisen ja osaamisen arviointi

Opetussuunnitelmassa oleva eri oppiaineiden välinen linjattomuus arvioinnin kohteista on oleellista poistaa. Ehdotuksessa arvioinnin kohteet määritellään selkeästi (oppiminen, osaaminen ja työskentely) ja erotetaan käyttäytymisen arvioinnista. Työskentelyn arviointi on tärkeä osa liikunnanopetusta. Kokonaisuutena ehdotettu muutos on hyvä, se lisää oppilaiden yhdenvertaisuutta sekä tasa-arvoa.

Hyvä, että OPH ottaa kantaa ohjaavan palautteen antamisesta luonnollisena osana opettajan työtä. Ohjaava palaute (formatiivinen palaute) on uusien asioiden oppimisen näkökulmasta kriittisen tärkeää ja ansaitsee tulla mainituksi laissa ohjaamaan opettajien arviointia.

Oppilaan opintojen edistymisestä tiedottaminen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle auttaa ennaltaehkäisemään oppilaan liian suurta oppimisvajetta ja mahdollisten tukitoimien aloittaminen voidaan aloittaa riittävän ajoissa. Liikunta-oppiaineessa ajoissa aloitettujen tukitoimien avulla on paremmat edellytykset tunnistaa yksilöllisiä keinoja ja tapoja liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen.

Lukuvuoden päätteeksi sekä perusopetuksen päätteeksi tehtävä arviointi suhteessa oppiaineen tavoitteisiin vahvistaa taito- ja taideaineiden arvostusta, koska niissä osoitettu osaaminen kuuluu arvioitaviin oppimisalueisiin. Lisäksi arviointi osoittaa konkreettisesti erilaisille oppijoille, että elämässä ja erityisesti työelämässä tarvitaan kaikenlaisia taitoja. Liikunta-oppiaineessa erityisesti päättöarviointi on arvokas tekijä osoittamaan oppilaan osaamista sellaisiin jatko-opintoihin, joissa monipuolisilla motorisilla taidoilla, hyvällä fyysisellä toimintakyvyllä ja -kunnolla sekä liikunnanlukutaidolla on keskeinen rooli. Liikunnallisen elämäntavan omaksuminen perusopetuksessa parantaa opiskelijoiden edellytyksiä itsestä huolehtimiseen ja sen myötä opiskeluedellytyksiä ja hyvinvointia perusopetuksen jälkeen suoritettavissa opinnoissa.

Nykyistä tarkemmat säännökset lukuvuosi- ja päättöarvioinnista yhtenäistävät arviointia kaikissa oppiaineissa ja tulevat helpottamaan opettajien työtä. Liikuntaoppiaineessa tulee kuitenkin huomioida oppilaiden kehityksen ja kypsymisen yksilöllinen aikataulu. Kalenteri-ikältään samanikäisillä oppilailla biologinen ikä voi vaihdella + kaksi vuotta. Mahdollisten arviointikriteerien tulee olla sellaiset, että biologiselta iältään nuoremmat oppilaat ovat yhdenvertaisessa asemassa biologiselta iältään vanhempien, samaa vuosiluokkaa opiskelevien oppilaiden kanssa.

**Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 a pykälään koskien oppilaan arvioinnista ja opinnoissa etenemisestä päättämistä?**

-

**Onko teillä lausuttavaa esityksen 22 b pykälään koskien todistuksia?**

Esitys muutoksesta on hyvä.

**Onko teillä muita huomioita esitykseen?**

Muita huomioita liikunnan arvioinnista:

Liikunnan arviointia koskevia säännöksiä ja valtakunnallisia arviointikriteerejä kehitettäessä on tärkeää tunnistaa liikunnan oppiaineen erityisluonne. Liikunta on toiminnallinen oppiaine, jossa oppiminen näkyy usein pitkäjänteisenä kehittymisenä, osallistumisena ja yrittämisenä, ei vain yksittäisinä suorituksina. Tästä syystä arviointiin liittyen on tärkeää nostaa esiin seuraavat näkökulmat:

- Liikunnan arviointikriteereissä on tärkeää välttää liiallista suorituskeskeisyyttä. Arvioinnin tulisi huomioida oppilaan kehittyminen ja työskentely, eikä keskittyä pelkästään lopputuloksiin tai suoritusten tasoon.
- Fyysisen suorituskyvyn taso ei sellaisenaan sovi liikunnan arviointikriteeriksi, koska oppilaiden fyysiset lähtökohdat vaihtelevat paljon (esim. geneettinen tausta). Sen sijaan arvioinnissa voidaan pitää myönteisenä sitä, että oppilas kehittyy ja pyrkii omalla toiminnallaan edistämään omaa oppimistaan ja hyvinvointiaan.
- Valtakunnallisissa arviointikriteereissä on tärkeää erottaa selkeästi toisistaan osallistuminen, työskentely ja taidollinen osaaminen. Tämä auttaa tekemään arvioinnista ymmärrettävämpää ja oikeudenmukaisempaa.
- Liikunnan arvioinnissa yhdenvertaisuus ei tarkoita sitä, että kaikkien pitäisi suoriutua samalla tavalla. Tärkeämpää on, että jokaisella oppilaalla on tasavertainen mahdollisuus osoittaa osaamistaan omista lähtökohdistaan käsin.
- Kansallisten arviointikriteerien tulisi tukea osallistavaa ja kannustavaa liikuntakasvatusta, joka auttaa oppilaita rakentamaan myönteistä suhdetta liikkumiseen ja tukee kaikkien oppilaiden hyvinvointia ja osallisuutta.

- Liikunnan arvioinnissa on perusteltua huomioida, miten oppilas kehittää valmiuksiaan liikunnallisesti aktiiviseen elämäntapaan, kuten myönteistä suhtautumista liikkumiseen, oman toiminnan säätelyä sekä ymmärrystä liikkumisen merkityksestä hyvinvoinnille.

Jyväskylässä 23.1.2026

Jyväskylän yliopisto, Liikuntatieteellinen tiedekunta:

- Arja Sääkslahti, professori (Liikuntapedagogiikka)
- Timo Jaakkola, professori (Liikuntapedagogiikka, liikunnanlukutaito)
- Kasper Salin, apulaisprofessori (Liikuntapedagogiikka, liikunnan oppimisympäristöt)
- Mikko Huhtiniemi, apulaisprofessori (Liikuntapedagogiikka, soveltava liikunta/erityisliikunta)

Mikko Huhtiniemi

Liikuntatieteellinen tiedekunta, Jyväskylän yliopisto, Liikuntapedagogiikan ja soveltavan liikunnan professorit